

KULTŪRA

MENAS LITERATŪRA MOKSLAS

2008 GEGUŽĖS 31 d.

DRAUGO ŠEŠTADIENINIS PRIEDAS

106 (22)

Tarptautinei vaikų gynimo dienai

Pasipardęs pavasaris iškeliauja. Su birželio pradžia prasi-
deda vasara. Ką atneš ji mums, jau išgąsdintiems žiaurių
pavasario ciklonų, sūkurinių viesulų, žemės drebėjimų,
nusineusių šimtus tūkstančių gyvybių Tailande, Kinijoje, Ame-
rikoje?! Žemės žaizdos, be kurių nepraeina nė vieni mūsų gyve-
nimo metai, ilgai neužgyjančios, neužmiršamos, kol naujos už-
gožia senąsias... Žūsta niekuo nekalti žmonės. Kinijoje žemės
drebėjimo banga sugriovė, sutraiškė mokyklą, kurioje 900 moks-
leivių vyko pamokos. Beveik visi žuvo. Ypač kraupi tragedija šei-
moms, kurios pagal Kinijos komunistų programą augino tik vie-
ną vaiką. Tragedija milijardinei tautai.

Gal vasara bus ramesnė? Turėtų. Birželio pirmąją pažangus
pasaulis švenčia Tarptautinę vaikų gynimo dieną. – Gynimo?
Nuo ko?! – Nuo neteisybės, išnaudojimo, skurdo, bado, karo...
Lietuvoje 1991 metais neabejingi vaikams žmonės įkūrė nepoli-
tinę, nevyriausybinių, nereliginę, demokratiniais principais besi-
vadovaujančią Lietuvos vaikų teisių gynimo organizaciją „Gel-
bėkit vaikus“. Jos įkūrimą inspiravo Jungtinių Tautų Vaiko tei-
sių konvencija.

Likimo nuskriaustiems Lietuvos vaikams Amerikos lietuviai
įkūrė nuostabią organizaciją „Vaikų viltis“, kuri padėjo dešim-
tims neigalių vaikų, sugrąžindama tikėjimą žmogaus gerumu,
mokslo ir gydytojų kvalifikuota pagalba. Ir visa tai jiems nemo-
kamai, nes kitas išlaidas išseivija padengė aukomis. „Saulutė“,
„Vaiko vartai į mokslą“ – organizacijos, remiančios Lietuvos vai-
kus. Viena materialiau – finansiškai, kita – kilniau, švietėjišku
darbu.

Vaikai iki 18 metų amžiaus sudaro ketvirtadalį Lietuvos gy-
ventojų. Jų yra apie 100 tūkstančių. Gimstamumas per pastaru-
sius šešerius metus sumažėjo trečdaliu (33 proc.). Sudėtingas
Lietuvos vaikų gyvenimas. Ypač 1,453 vaikams, kuriuos be suau-
gusiųjų priežiūros šiais metais paliko į užsienį uždarbiauti išvykę
tėvai. Kasmet vis daugiau ir daugiau lietuvių vaikų gimsta užsie-
nyje. Kaip bebūtų keista, nauja imigrantų banga pavadina vaikus
nelietuviškais vardais. Atvykę į JAV išgirdome tokių lietuviškų
vardų, kokių tikrai neteko girdėti anksčiau: Vasara, Vėjas, Kovas,
Lokys. Ir nesuko sau galvos išseivija – supras kitataučiai, ištars ar
ne. Jiems buvo svarbu, jog lietuvis lietuvių atpažintų. Lietuvišku-
mą jie saugojo visur. Kad lietuviai savo vaikus išlaikytų lietu-
viais, LR ambasados konsulinis skyrius surengė akciją – „Mano
vardas – lietuviškas!“, „Vanessa, Thomas, Daniella, Britani, Airo-
nas, Aaronas, Armaanas, Rebecca, Sameeras, Shakyra, Lee ir kt.
– tai lietuviški vardai dokumentuose, kurių per metus ambasada
Londone išduoda apie 2 tūkstančius...“

Vaikai kaip gėlės: prižiūrėtos, auginamos su meile, atsidėko-
jančios meile geriems augintojams – tėvams. Pasodinti ir užau-
ginti medį kur kas lengviau nei užauginti vaiką doru žmogumi,
geru tautiečiu. Vaikai – mūsų ateitis, saugokime ir mylėkime
juos!

Ligija Tautkuvienė

Šio šeštadienio Kultūros turinys

- 1 psl. Ligija Tautkuvienė. Tarptautinei vaikų gynimo dienai.
- 2 psl. Petras Maldeikis. Meilė (2)
- 3 psl. Ligija Tautkuvienė. Lietuvis režisuoja Amerikoje.
- 5 psl. Stefa Tamoševičienė. Margas Liudo pasaulis.
- 7 psl. Laisvės byla (2)

Laikina redaktorė Ligija Tautkuvienė
Maketuoja Jonas Kuprys

Illustr. dail. Zita Sodeikienė (iš knygos Stasys Yla. „Lietuvių šeimos tradicijos“. Chicago, 1978)

Vasaros diena

Derlingi Vasaros plaukai
Kviečių bangom į žemę krito.
Tu rankoj degančioj laikei
Akordus apgaulingo ryto.

Aukštinės žirklės tingiai kirpo
Dangaus avis. Šnerėjo varpos.
Aukštoj tyloj kaip vėjas tirpo
Nebijančios numirti arfos.

Upelis bėgo pagal liepą,
Virpėdamas visom stygom.
Undinė juokdamasi liepė
Pašokt melodijom nuogom.

Klajūnas muzikas girdėjo
Balsus dangaus, vandens ir javo
Ir juos simfonijon sudėjo,
Ir ji šlamėjo ir žaliavo.

Henrikas Radauskas

MEILĖ (2)

*Mylėti – reiškia ne tik atiduoti, bet
ir imti. Kartais tu galvoji, kad
myli ką nors, o iš tikrųjų tik leidi,
kad tave mylėtų...*

F. Jackson. „Tepada man Dievas“

Meilės priešingumas arba neapykanta

Ir meilė, ir neapykanta baigiasi ten, kur prasideda abejingumas. Tai yra būvis, kada žmogus yra visiškai abejingas kito vertybei bei jo buvimui. Iš meilės perėjimas į abejingumą reiškia jos pabaigą, kada tuo tarpu, kaip jau matėme, jos patvirtinimas neapykanta dar gali nereikšti jos pabaigos.

Kadangi nuo neapykantos dar galima sugrįžti į meilę, o nuo abejingumo jau nėra kelio atgal į ją, tai psichoanalitikas Leppas tikruoju meilės priešingumu laiko ne neapykantą, o abejingumą. Panašiai ir Toneris įrodinėja, kad neapykanta psichologiškai artimesnė meilei negu abejingumas, kurį jis prilygina drungnumui. Tuo būdu abejingumas yra didesnė grėsmė meilei, negu neapykanta.

Laikydami neapykantą blogiu ir, gali būti, būdami labiau su ja apsipratę, mes ją rečiau tepastebime. Bet Guitonas mano, kad ji žmonėse nėra nedažna – yra daug pastovesnė ir dažnai intensyvesnė už meilę. Ir ji ilgiau išliekanti, negu meilė. Jei žmonės mylėdami kiti kitą laiko tokiais, kokie jie nėra tikrovėje, tai neapykanta dažniau juos matanti tokius, kokie jie iš tikro yra. Todėl, pasak jo, nuo meilės perėjimas į neapykantą yra daug paprastesnis, negu nuo neapykantos į meilę.

Meilė kaip kosminė energija

Kiekvienas normalus žmogus nori kurio nors artimumo su kitais žmonėmis, pasiilgsta kurio nors prisirišimo prie kito žmogaus, pasiilgsta meilės. Meilė yra visuotinė, visus žmones apimanti, tendencija kitą surasti ir būti kito supstamam, kitą įvertinti ir būti kito įvertintam, su kitu suartėti, su kitu bendradarbiauti ir iš kitų laukti bendradarbiavimo. (...) Mylėjimas yra žmogiškosios egzistencijos dalis, panašus kaip ir jo mąstymas ar grožėjimasis. Meilė, nepaisant jos formų įvairumo bei nepastovumo, yra visuotinė, kaip ir didžiosios vertybės. Su meilės visuotinumu kuria nors prasme sutinka visi. Ir tie, kurie nepripažįsta meilei kitokio pagrindo, kaip tik instinktinį organizmo veiklumą, vis tik pripažįsta instinkto visuotinumą – visiems organizmams bendrą kosminį principą. Jau nuo Platono laikų meilė daugelio mąstytojų buvo laikoma kosmine jėga, besireiškiančia visoje visatoje ir veikiančia per žmogų. Dantė laikė meilę kosmišku procesu, viską persunkiančia tendencija, kuri judina saulę ir kitas žvaigždes. Idealistinėje pasaulio sampratoje meilė yra suprantama kaip kūrybinė, formuojanti, aukštytin besiveržianti ir per žmogaus sielą trykštanti jėga, išreiškianti viską apimančios gamtos ir dvasios vienybę. Teilhardas de Chardinas meilę suprato kaip kosminę energiją, jungiančią ne vien žmones, bet ir visus gyvus organizmus bei visokią organizuotą medžiagą. Kai kurie mąstytojai randa panašumą tarp meilės ir kitų kosminių jau negyvosios gamtos reiškinių, kaip elektros, magneto traukos, gravitacijos, šilumos ir kt.

Krikščioniškoji meilės samprata

Krikščioniškoje pasaulėžiūroje meilės visuotinumą yra išvedamas iš jos antgamtinio pagrindo. Čia ji laikoma dieviškosios kūrybos apraiška žmogui. Dievo meilės atspindžiu žmogiškose sąlygose. Meilė yra svarbiausioji jungtis tarp Dievo ir žmogaus, ir tobuliausia jungtis tarp žmonių. Meilės buvimas žmonėse juos tobulina ir tuo pačiu juos artina prie jos Kūrėjo. Kiek žmogus turi meilės ir kiek ji jame pasireiškia kūrybiškai, tiek jie atitinka Kūrėjo paveikslą ir panašumą. Ir meilė, plačiąja prasme, nėra tik aplinkos daiktų žmogui sukeltas impulsas, o visuotinis neišsenkamas kūrybinis procesas. Ta prasme, meilė krikščionišku supratimu, yra daugiau negu kosminė jėga, o kūrybinis visatos Kūrėjo-valios pasireiškimas.

Žmogiškoji meilė svyruoja tarp dviejų politiškai skirtingų sričių – tarp dvasios ir gamtos. Dvasinė meilė atsiremia į dvasines vertybes. Ji yra tų vertybių kūrybinis principas ir savo giliausiose pagrinduose siejasi su antgamtinė meile. Antrame kraštutiniame meilės vykdo gamtinių gyvybės pratęsimo uždavinius ir pasireiškia taip pat kūrybiškai kaip visuotinė gamtoje Kūrėjo įdiegta tendencija, paprastai vadinama instinktu. Ta visuotinė tendencija nesibaigia tik žmogui. Ji taip pat gaivalingai vykdo tuos pačius uždavinius, tik jau be dvasinių įtakų ir jau ne meilės vardu, visame biologiniame pasaulyje – gyvuliuose ir augaluose. Tarp dvasios ir gamtos – tarp dvasinės meilės ir gyvybės perdavimo instinkto telpa visos kitos žmogiškosios meilės formos bei rūšys su vienokiu ar kitokiu vitališkumo ir dvasiškumo santykiu.

Dvasinė meilė

Dvasinė meilė suprantame tokią meilę, kur kitas asmuo yra mylimas dėl jo dvasinio pobūdžio ypatybių, jame atpažįstant dvasines vertybes – jo vidinį grožį, kilnų dorovinį nusistatymą ir jo laikymąsi, religinį nuoširdumą ir kitas dvasiškai vertingas ypatybes, kurios padaro jį

Ilustr. dail. Zita Sodeikienė (iš knygos Stasys Yla. „Lietuvių šeimos tradicijos“. Chicago, 1978)

dvasiškai vertingesniu. Aukščiausias dvasinės meilės pavyzdys yra žmogaus Dievo meilė.

Meilė yra dvasinis aktas. Dvasinė meilė yra natūrali žmogui. Dvasinės meilės elementų yra daugiau ar mažiau visose meilėse, kur tik yra mylimo asmens, kaip žmogaus, vertinimas. Kiekvienoje tikroje meilėje yra bent kiek dvasiškumo, kuris gali tik neprasisižinti pro kitus meilės atžvilgius ir, paviršutiniškai žiūrint, gali būti nepastebimas. (...) Kiekviena meilė yra ieškojimas kitame gėrio, jo besąlyginis pripažinimas, ir aktyvus susidomėjimas jo gyvenimu bei augimu. Tuo meilė yra orientavimasis į mylimo asmens vertingumą ir tuo vertingumu gėrėjimasis. Tikra meilė yra pirmoje eilėje ilgesys dvasinės vienybės su mylimuoju.

Dvasinė meilė yra sunkiau suprantama ir sunkiau išreiškiama negu meilė, pagrįsta psichiniu ar išoriniu patrauklumu.

Seksualinė meilė

Seksualinė meilė paprastai yra laikoma dvasinės meilės priešingumu. Jei dvasinė meilė yra paprastai idealizuojama, tai seksualinė meilė, pagrįsta biologine žmogaus prigimtimi, dažnai laikoma žemesniosios prigimties apraiška, kūniškumu, priešinga žmogaus asmenybės kilnumo idealui. Taip seksualinė meilė dažnai laikoma tikrosios meilės idealo priešingybe.

Toks neigiamas nusistatymas seksualinės meilės atžvilgiu yra dalis tos pažiūros, kurioje apskritai kūnas yra laikomas žemesniąja žmogaus kūno dalimi ir nuodėmių šaltiniu. Antra tokio nusistatymo meilės atžvilgiu priežastis yra tai, kad daug kas neskiria seksualinės meilės nuo seksualinio instinkto ir dažnai tos rūšies meilę suveda tik į instinkto gyvulišką prasmę. (...)

Seksualinė meilė nėra tai ką vadiname seksualiniu polinkiu. Grynu seksualiniu polinkiu suprantame biologiniu veržlumu pagrįstą ir to veržlumo dominuojamą sąmoningą siekimą, kuriame nėra jokios meilės artimumo su to polinkio tenkinimo objektu. Gryname polinkio tenkinime gali nebūti jokios meilės, o tik fiziologinės įtampos atpalaidavimas, kur žmogus santykiuoja jau ne kaip asmuo su asmeniu, o kaip daiktas su daiktu. Tokiu atveju seksualumas gali eiti ne tik su meile, bet ir su neapykanta, kaip tai yra sadizme. Žmogaus prigimtyje yra ir kitokių seksualinių apraiškų, kurios neturi su meile nieko bendra. (...)

Seksualinė meilė suprantame ne gryną seksualinį

Nukelta | 8 psl.

Lietuvis režisuoja Amerikoje

LIGIJA TAUTKUVIENĖ

Apie režisierių Algį Mažeiką mažas ekskursas į praeitį. Jis baigė Vilniaus inžinerinį statybos institutą, įgijo inžinieriaus specialybę. Porą metų dirbo Vilniaus Miestų statybos projektavimo institute. Su žmona Margarita šoko pramoginius-sportinius šokius iki „A“ klasės. Jie kurį laiką buvo viena geresnių Vilniaus šokėjų porų. Šokio deivės Terpsichorės paviliotas apie du dešimtmečius vadovavo tuometinių Vilniaus pionierių ir moksleivių rūmų pramoginių šokių studijai, mokė vaikus, paauglius šokio paslapčių ir mokėsi pats. Teisėjavo pramoginių-sportinių šokių konkursuose. Tokį Algį Mažeiką labiausiai pažįstu daugiau nei 30 metų ir kreipiamės vienas į kitą – tu. Žinojau, kad dėsto Valst. Konservatorijoje (dabartinė Teatro ir Muzikos Akademija) aktorinio meistriškumo katedroje pramoginį šokį, vėliau Maskvoje gilino šokio, judesio plastikos studijas.

Beveik visi žymesni Lietuvos teatrų režisieriai profesinį išsilavinimą įgijo Maskvos GITI'se (Gosudarstvenij Institut teatralnogo iskustva) – Teatrinio meno institute. Jei ir nebaigė ten mokslų, tai tobulinosi tikrai. Vienas žymiausių pasaulio teatro reformatorių Konstantinas Stanislavskis sukūrė sistemą – režisūros ir aktorių parengimo pagrindus, dar vadinamus „Stanislavskio sistema“ kuria vadovaujasi kone viso pasaulio teatrai. Jau atkūrus nepriklausomybę Lietuvos būsimeji režisieriai neretas irgi mokosi, tobulinasi Maskvoje. Ši mokykla pripažinta pasaulyje ir apie tai diskutuoti nėra neverta. Garsiausi Lietuvos režisieriai Eimuntas Nekrošius stato spektaklius Italijoje, Rusijoje ir kt. valstybėse, Rimas Tuminas vadovauja garsiausia Maskvos Vachtangovo teatrui, Olegas Koršunovas, Algis Latėnas stato spektaklius Rusijoje. Tai pripažinimas, Lietuvos vardo garsinimas. Tuo turime didžiulius. Ne tik krepšinio, futbolo treneriais, kurie kviečiami treniruoti kitų šalių sportininkus. Stato spektaklius ir Algis Mažeika, kurį žinojau kaip savo kolegą – pramoginių-sportinių šokių specialistą, teisėją, kol prieš kelias savaites nesuskambo mano telefonas:

- May I speak with Ligija?
- Yes, I speak.
- Labas. Čia – Algis...
- Mažeika?
- Taip.
- Iš kur skambini?
- Iš Amerikos, Kansas universiteto.
- Ką ten veiki?
- Statau spektaklį Kansas miesto teatre ir

Šoka Margarita ir Algis Mažeikos apie 1976–1977 metus.

Visos nuotraukos iš asmeninio A. Mažeikos albumo

dėstau studentams.

– Kada ir kaip pasibaigė darbas su pramoginių-sportinių šokių šokėjais, studija? Kur režisūros pradžia?! Papasakok, kaip atsitiko, kad pamėgtą šokį pakeitė teatras, tapai režisieriumi. Praėjo nemažai laiko, kai paskutinį kartą bendravome – mat jau 15 metų gyvenu Amerikoje. Į Lietuvą nuvykdama tik trumpam, tespėju pasisukti tarp pačių artimiausių šeimos narių, dar nulėkti į operą, baletą, kurių pasiilgsti labiausiai. Dramos teatras kažkaip lieka kitam kartui... Laikas nutekino nemažai vandens...

– Manęs niekada netenkino dirbtinis pramoginių šokių įvaizdis, keistas požiūris į kūrybą, apribojimai ir t.t. O kai prasidėjo bumai – ieškojimas sensacijų su mažamečiais vaikais, kai pamačiau kažkokius vaikus – ne vaikus, šokančius nežinia ką ir, kad tai toleruoja didieji meistrai, mano apsisprendimas buvo aiškus – nepakeliui. Juolab tuo metu griuvo režimas, griuvo gerosios vertybės, kurios buvo, viskas pavirto komercija. Vaikų, jaunimo užimtumas – taip pat, o mūsų studija tapo turgumi, darbo sąlygos neįmanomos ir t.t. Su vaikais buvo dirbti nelengva, bet labai įdomu. Man pedagoginis darbas buvo ir yra arčiausiai sielos.

Tuo metu jau buvau išbandęs savo jėgas vaidybos mene, praėjau visus tikrinimus pas Teatro ir muzikos akademijos prof. I. Vaišytę. Deja, su-

pratau, kad man per vėlu siekti karjeros scenoje, nors tai visada viliojo... Profesorės patartas ir jos paremtas, įstojau į Maskvos Ščiukino vardo teatrinio meno instituto prie Vachtangovo teatro, prof. A. Draznino judesio režisūros kursą. Profesorius yra vienas iškiliausių šios srities specialistų ne tik Rusijoje, bet ir pasaulyje, dėsto daugelyje Europos teatrinio meno mokyklų. Dėstė ne tik jis, bet ir Etušas, Širvindtas, Morozova.

Buvo nelengva, nors ir sekėsi. Labiausiai įsiminė laikotarpis, praleistas tarp Maskvos menininkų, iš kurių patyriau tikrą nuoširdumą, žmogiškumą, įgijau didžiulį žinių bagažą, svarbiausia, pažinau tikrąjį meną. Tuo, kuo esu ir ką pasiečiau – dėkingas ir jiems.

Tarp sutiktų puikių menininkų, aktorių, režisierių, pedagogų, labiausiai įsiminė be galo nuoširdus ir geras žmogus – prof. A. Verbickaja, žymaus rusų aktoriaus Masalskio (jis kartu su K. Stanislavskiu įkūrė MCHAT – Mažąjį Akademinių teatrą) anūkė. Jos namai pilni knygų, gyvų atsiminimų.

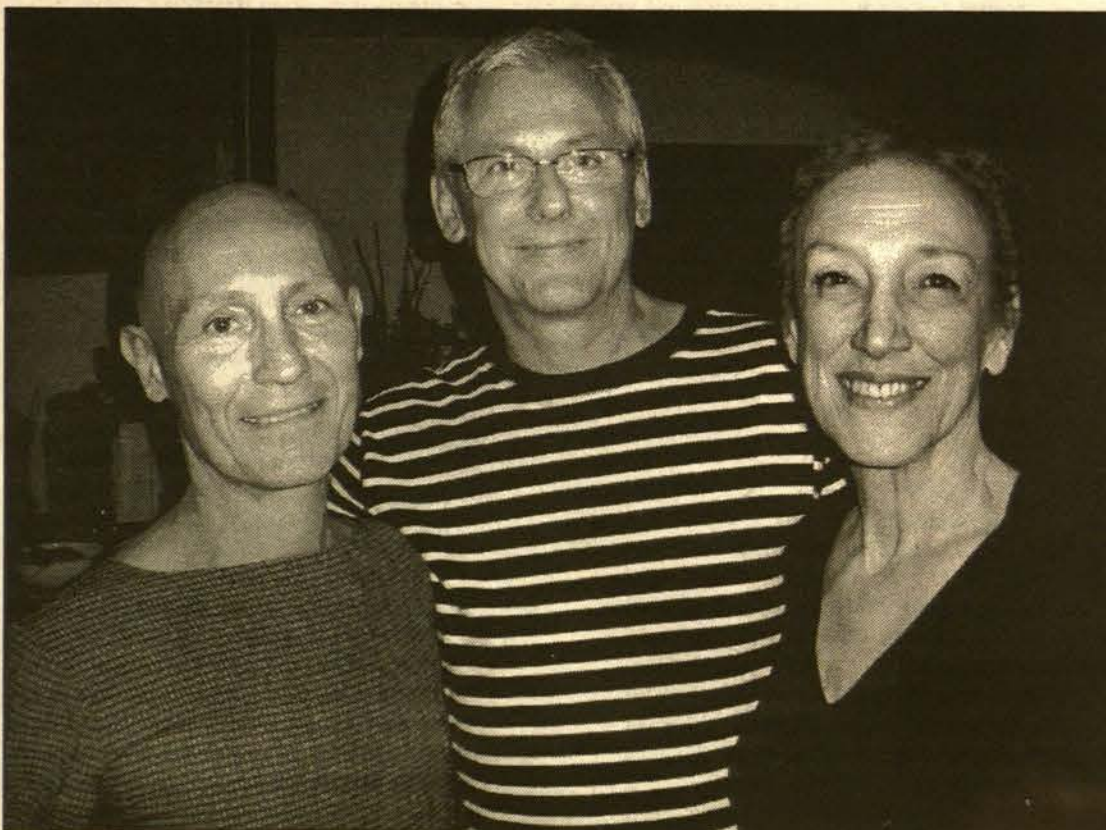
Baigus studijas, aspirantūrą. Man pavyko – mokslo vadovė, kurios padedamas baigiau mokslus, buvo žymi teatro pedagogė, teoretikė, režisierė – prof. G. V. Morozova. Toliau sekė stažuotė Olandijoje pas Ide van Heiningen, darbas Prancūzijoje (prof. A. Draznino asistentas), stažuotė Prancūzijoje, darbas Anglijoje ir t.t. Atsivėrusi langui į užsienį, jis taip ir neužsidarė: dirbau ir skaičiau paskaitas Prancūzijoje, Šveicarijoje, Belgijoje, Austrijoje, JAV. Esu Vienos universiteto Guest Professor, ten turiu savo temas ir važinėju keletą kartų per metus. Niekad neatsisakau, jei kviečia – kiekviena nauja patirtis traukia kaip magnetas.

– Kelionės, mokslai, stažuotės. Kokia pradžia Lietuvos Muzikos akademijoje?

– Pradžioje dirbau vaidybos ir režisūros katedroje. Po kiek laiko įkūriau Šokio ir judesio katedrą, gavau docento laipsnį, o kai atsirado laisva dekanato pozicija, pateikiau savo viziją, projektą ir laimėjau konkursą – tapau Teatro ir kino fakulteto dekanu.

– Pramoginiai-sportiniai šokiai buvo nemaža dalis Tavo gyvenimo. Juk kažką gavai iš jų, kažkas paliko pėdsaką, patirtį?

– Pramoginiai ar sportiniai šokiai nuo manęs labai toli. Antrą kartą, jei reiktų pakartoti, į tą laivą nelipčiau. Esu labai nusivylęs šiuo pseudo „menu“. Tai gali būti tik tam tikra lavinimo priemonė ir ne daugiau. Kai mes šokome, ieškojome įdomių kompozicinių sprendimų, siekėme meniškumo. Dabar nieko neliko – viskas tapo nepigiu blizgučiu, ne visiems prieinamu. Labiausiai įsiminė pedagogas – jau a. a. Adomas Gineitis (1935–2008, lietuviško pramoginio šokio „Rylio“ autorius – red.), išmokęs visko ir pedagogikos taip pat. Svarbiausia, jis išmokė mąstyti, kurti. Už ką jam esu labai dėkingas.

Režisieriai (iš kairės): Patrick Suzeau, Algis Mažeika ir Muriel Cohan.

Algis Mažeika su Kansas universiteto magistrantais po paskutinės paskaitos – atsiskaitymo.

Lietuvis režisuoja Amerikoje

Atkelta iš 3 psl.

– Laimėjęs Fulbright stipendiją atvykai į JAV, Kansas teatrą. Ar buvo sunku laimėti tokią stipendiją? Kas vadovauja komitetui – lietuviai ar ne?

– Fulbright Grant – JAV vyriausybės apdovanojimas, kuris suteikia galimybę ir sudaro visas sąlygas semestrą dėstyti JAV universitete. Laimėti nelengva. Ačiū Dievui, komitete tik JAV žmonės ir niekas daugiau. Visa procedūra trunka apie dvejus metus. Tokia programa skirta Europos mokslo ir meno integracijai į JAV bei JAV į Europą. Vašingtone yra specialus komitetas, kuris ir sprendžia. Kasmet skelbiami konkursai. Jei nori dalyvauti – paduoti paraišką. Žinoma, jau turi turėti kūrybinį bagažą – kažką nuveikęs Lietuvoje, užsienyje. Turi kviesti JAV institucijas. Tada dalyvauji atrankoje, kuri vyksta Lietuvoje, JAV ambasadoje. Yra tam tikri egzaminai – patikrinimas. Reikia užpildyti daugybę visokių dokumentų ir t.t. Sukaupia byla apie pretendentą perduodama į Vašingtoną. Kartą per metus vyksta komiteto posėdžiai ambasados. Lietuvoje toks posėdis vyko praėjusių metų vasarį. Pretendentas turi pristatyti savo veiklos planą JAV – tikslus, uždavinius ir t.t. Kaip dėstytojas, pristatai išsamią programą. Kadangi mane kvietė kurti spektaklį, reikėjo pristatyti jo projektą. Po to lauki apie 4 mėn. atsakymo. Kaip man paaiškino JAV ambasadoje – jei su tavimi kalbėjo ilgiau nei valandą – turi galimybę. Su manimi kalbėjo apie tris... Bet kol negavai oficialaus atsakymo, nesi tikras. Kai gauni atsakymą – toliau viskas labai paprasta. Tik tuos dvejus metus, kai lauki, jauti įtampą.

– Kodėl pasirinkai Kansas universitetą, kokį spektaklį statai?

– Kansas universitete geros sąlygos, senos scenos meno tradicijos, puikus teatro ir kino fakultetas. Mane pakvietė Crafton Preyer teatre (salėje – 2,500 vietų žiūrovams, 52 sceninės vertikalios plokštumos. Vilniaus Opera turi jų tik apie 25) statyti spektaklį. Režisuoju Jonathan Livingston „Seagull“ (Žuvėdra). Premjera numatyta birželio 5, 6, 7 dienomis – sezono uždarymui. Šį veikalą esu inscenizavęs pagal amerikiečių rašytojo Richard Bach'o novelę. Originalią muziką sukūrė jaunas ir labai gabus kompozitorius Mantautas Krukauskas. Spektaklyje daug judesio. Tai ne choreografija, nors ji labai daug duoda ir padeda – tai judesio teatras, kur prioritetai atitenka personažui, veiksmui, dramaturgijai, kiek kitokia nei įprasta forma. Man jis artimas ir įdomus.

– Spektaklio premjera čia pat. Ar ir Tau, kaip įprasta, pritrūksta laiko, paskutinės nakties? O gal viskas kitaip, viskas vyksta planingai? Kokie

amerikiečių aktoriai? Ar labai skiriasi nuo mūsų Lietuvoje?

– Žinoma, laiko visada pritrūksta. Tik čia viskas iki blogumo planinga. Mums reiktų pasimokyti. Lietuvoje daug laiko sugaištame tuščioms kalboms, o čia to nėra. Tu ateini pasiruošęs ir dirbi labai konkrečiai. Aktoriams nereikia kartoti tų pačių pastabų – po pirmojo karto jie tos klaidos nekartoja. Pas mus – maždaug po dešimto... Žinoma, amerikiečiai ne tokie kūrybingi ir iniciatyvūs, bet labai pareigingi, jokių emocijų, tik tiek kiek reikia charakteriui, veiksmui. Čia viskas kaip laikrodys. Tu negali sugaišti nė minutės daugiau nei tau numatė „stage manager“ (scenos vadybininkas) sutartyje su aktoriumi. Lietuvoje nė vienas aktorius tau nepasakys, kad laikas baigėsi ir jau reikia eiti namo. Geriausiai atveju, dar iki repetacijos atsiklaus – ar galėtum išeiti anksčiau. Jei nei, tai ne. Stipri disciplina turi savo privalumus.

– Ar turėjai progos pažinti Amerikos gyvenimą?

– Manau, kad gyvenimą Amerikoje pažįstu neblogai, nes čia dažnai atvykstu. Pradžioje daug ko nesupratau, bet palaipsniui suvokiau ypatumus, prioritetus ir, galima sakyti, įsimylėjau šią šalį... Žinoma, mano padėtis yra labai palanki – esu pakviestas, apdraustas nuo visko.

– Ar turėjai progos pamatyti amerikiečių pastatytus spektaklius? Kokį įspūdį jie paliko?

– Kaip tik neseniai Lied Center of Kansas mačiau puikų choreografijos vakarą, skirtą Elizabeth Sherbon metinėms. Ji – Martos Graham pasekėja, kilusi iš šių kraštų, daug metų dirbusi su ja New York. Paskutiniaisiais gyvenimo metais kūrė ir profesorius Kansas universitete. Čia yra didžiulis šokio ir muzikos departamentas, labai gera Dance Company. Vakarą buvo įspūdingas. Labai nustebau, pamatęs programoje vienos dalies pavadinimą „Baltic Sketches“, muzika Lithuanian Folk and Contemporary. Choreografai Muriel Cohan ir Patrick Suzeau. Jie – mano draugai, bet apie savo kūrinių nieko nesakė iš anksto... Tai labai įdomi tartinių interpretacija ir viso spektaklio kompozicija. Atrodo, kad spektaklį kūrė lietuviai, puikiai žinantys folklorą ir gebantis tai perteikti šiuolaikiškai. Visa tai paliko didelį įspūdį. Žiūrovai, spektakliui pasibaigus, po tylos pauzės, plojo atsistoję...

– Kansas valstijoje gyvena nemažai lietuvių kilmės žmonių, jau nebe kalbančių lietuviškai, bet žinančių savo šaknis. Gal režisieriai lietuvių kilmės?

– Anaipol. Jis – prancūzas, ji – žydė. Patrick laimėjo Fulbright stipendiją. Jis pasirinko mažą ir visai nepažįstamą šalį Lietuvą. Čia statė „Dia de

los Muertos“ – įdomų šiuolaikinį baletą su pučiamųjų orkestru. Atvykę domėjosi, mokėsi, rinko tai, kas ir atsirado šiame spektaklyje. Sutartinę gali klausytis be perstojo. Turi prisirinkęs daug medžiagos apie Lietuvos folklorą, autentišką liaudies muziką. Įkūrė nuosavą šokių kompaniją „Cohan/Suzeau“. Dirba JAV, Indijoje, Malaizijoje, Singapūre, Australijoje, Bulgarijoje, Lietuvoje ir kt.

– Kokie tavo režisuoti spektakliai ypač įsimintini pačiam?

– „Kompozicija 218“ – pagal dail. Kandinskio kūrybą, Varšuvos festivalyje laimėjęs III vietą (su Jaunimo teatro aktorais), „Solo penkiems“ – šie spektakliai tik judesiniai ir, žinoma, „J. L. Žuvėdra“, paskutinis vaikams – „Mauglis“ (judesys, muzika, tekstas, dainos). Jis pastatytas Alytaus teatre ir birželio mėnesį žadama parodyti Vilniuje.

– Alytus turi profesionalų teatrą?

– Taip. Vienas mūsų kursas prieš kokį penketą metų išvyko dirbti į Alytaus teatrą. Mūsų bendradarbiavimas nenutrūko – pastaruoju metu ten daugiausia dirbu, jis man labai artimas. Čia dar išliko teatrinės tradicijos, teatrinė šeima. Rudenį Alytuje bus atidaryta nauja scena su 1,000 vietų sale. Kultūros ministerija finansuoja naujo miuziklo pastatymą – Roko Radzevičiaus roko operą „Žuviaganyš“ (libretas Dainiaus Gintalo). Su džiaugsmu priėmiau pasiūlymą režisuoti šį spektaklį.

– Papasakok apie šeimą. Kaip gyvena Tavo sūnūs?

– Dabar mūsų šeima sumažėjo – vaikai apsidė, sukūrė savo šeimas. Mano žmona – socialinė pedagogė, dirba su socialiai remtiniais vaikais. Vaikai ją labai myli. Vyresnysis mūsų sūnus Kristijonas jau šešti metai gyvena su žmona ir anūku Matu Palm Springs, CA. Jis baigė Kino ir TV vadybą, yra geras lauko tenisininkas. Turi savo verslą. Šiuo metu pas jį vieši Margarita. Po premjeros ir aš ten vyksiu kelioms dienoms. Jaunėlis Bernardas Vilniuje gyvena atskirai nuo mūsų. Jis baigė Teatro vadybą, bet pagal specialybę nedirba. Turi savo verslą.

– Kokia Lietuva dabar Tavo akimis? Lietuvos kultūra?

– Manau, kad kuo toliau, tuo blogiau. Užaugo nauja bolševikų karta. Ta pati komunistų saujelė kaip valdė, taip ir valdo. Bet dabar kur kas brutaliau – žmogus nuvertintas iki minimumo. Gal man ir nederėtų skųstis, bet aš ten gyvenu ir mane tai jaudina.

– Jei Lietuva daugiau rūpintųsi savo žmonėmis, Seimas, Vyriausybė skirtų didesnę dėmesį tautai, o ne savo interesus gintų, gal būtų kitaip. Atvirai pasakius, reikia dar kokių dvidešimt metų dirbti, norint ko nors pasiekti. Deja, Amerikoje jaučiu didesnę pagarbą, dėmesį žmogui.

Didžiausia vertybė – kurią turime Lietuvoje – tai mūsų menas, kultūra, tautosaka. Turime daug iškilų menininkų, kūrėjų. Visi atvykę stebisi – iš kur tokioje mažoje tautoje tiek puikaus meno? Tai mūsų pasididžiavimas. Žinoma, ir krepšinis.

– Ar tikiesi, kad anūkai, gyvendami svetur, kalbės lietuviškai?

– Manau, anūkas kalbės lietuviškai. Tėvai išmokys, o ir seneliai taip pat. Bet kalbės ir angliškai. Ir gerai – daugiau galimybių.

– Ką norėtum palinkėti čia gyvenantiems lietuviams?

– Tikiu, kad lietuviai visada išliks lietuviais. Tik turime nepamiršti, kad lietuviai gyvena ne tik Lietuvoje. Manau, kad dabar lengviau – nėra sienų, užtvarų. Gyventi reikia ten, kur esi reikalingas, kur sukūrei šeimą. Visur galima ir reikia puoselėti lietuvišką kultūrą, meną. Mes daug ką turime ir galime parodyti pasauliui. Tave palaikau be sąlygiškai dėl dvigubos pilietybės ir būtinai pasirašau po Peticija.

– Kai žmogus turi svajonę ir ji, galų gale virsta realybe, tada jis – laimingiausias žmogus pasaulyje. Jei taip atsitiko su Tavimi, belieka tik džiaugtis ir jokių būdu nepavydėti – vienu daugiau, kuris pagavo Laimės paukštę už uodegos. Įrodei sau ir kitiems, jog gali padaryti daugiau nei kuris kitas. Sėkmės Tau ir Tavo šeimai. Kūrybinio polėkio, aukšto skrydžio „Jonathan Livingston Žuvėdrai“. □

Margas Liudo pasaulis

STEFA TAMOŠEVIČIENĖ

Kai kuriems atrodo, kad Vilniaus „Raitijos“ skautų vadovas ir lietuvių senųjų tradicijų puoselėtojas **Liudas Augaitis** – balta varna su utopiniais užmojais. Jis kartas nuo karto išsirušia su savo „armija“ – būriu raitų vaikų, neretai ir su palyda – egzotiškos išvaizdos naminiais gyvuliukais, stovyklauti bei pagyventi masinių renginių, įvairių švenčių. Nereikia jam jokių reklamų – vaikai patys prie jo limpa lyg prie magneto. Originaliausia mokykla – ieškoti paprastų gyvenimo tiesų per savęs pažinimą, stebėjimą, mokymąsi iš svetimų ir savo klaidų.

„Raitija“ – vaikų svajonė

– Mūsų, raitųjų skautų, viešojoje įstaigoje „Raitija“ (kaip ir bendrija) arba, kitaip sakant – mokyklėlėje, kuri jau gyvuoja 11 metų, niekada netrūksta narių, – pasakoja jos vadovas ir įkūrėjas Liudas Augaitis. – Amžius – nuo penkerių iki – 70 metų... Suprantama, vaikai čia gali lankytis tik su tėvų raštiškais sutikimais. Jie sužino vienas per kitą, kaip mus rasti, nereikia specialių kvietimų. – Liudo netradicinis mąstymas kai kuriems būdavo tarsi rakštis. Juk prieš keliolika metų jis kažkam

Liudo uošvių trobos langinės.

Regykla.

neįtikio – eiti sostinės Vilnios pagrindinės mokyklos direktoriaus pareigų, mat užkliuvo jo užklasinė veikla – lietuviškų tradicijų propagavimas, vaikų teatras, liaudies kūrybos skatinimas. Vaikai atsirinko patys – po atleidimo iš darbo, jie sugužėjo į jo namus. Smagu, kai vis labiau susidomima gražia kultūrine veikla ir net padaužoms dingsta noras šlaistytis be užsiėmimų po gatves, krėsti eibes. Ypač svarbu – neprarasti ryšio su gamta, istorinėmis vertybėmis, tautos kultūra. Visokių čia ateina – ir paslydusių šeimų, ir įtakingų valdininkų, net seimūnų vaikų, anūkų. Rodos, pastariesiems kur kas daugiau galimybių, pramogų pasirinkti. – Pas mus visi lygūs, nepaisant jų tėvų titulų, – džiaugiasi vadovas. – Žinoma, su jais reikia turėti daug kantrybės. Kaip ir visoje Lietuvoje, taip ir pas mus – žirgininkystę gelbėja moteriška giminė (juokiasi Liudas). Mergaitės ypač nori jodinėti. Patys įdomiausi mūsų susibūrimuose – posėdžiai, kai filosofuojame apie paprastus dalykus, pavyzdžiui – skrendantį uodą,

lapą, pagaliuką... Vaikų laki vaizduotė. Pavilnys – lyg kaimas mieste. Čia laikyti arklius sudėtingiau – reikia nemažai žinių, atsakomybės, valios. Jokioje knygoje neparašyta, ką žmogus turi žinoti, kad jis būtų laimingas. Kitas pasakys, kad kiekvienas savaip laimingas. Nors tai irgi tiesa, bet mes neį kiekvieną orientuojamės, o – į tokį, kuris gali atstovauti savo asmeninę, tautos, Tėvynės garbę. Mūsų raitelių charakteriai ypač atsiskleidžia stovyklose, kur vasaromis išjojame ir gyvename savarankiškai, pasiskirstome pareigomis – virėjais, dviratininkais, gyvuliukų prižiūrėtojais... Savęs pažinimas ugdo ir atsakomybės jausmą, augame ir patys – kaip asmenybės. – Į „Raitiją“ arba – Liudo namus, vaikai gali ateiti bet kada, jodinėti, net tapti bendrasavininkiais, pavyzdžiui kitiems. – Mes „ginkluoti“ liaudies dainomis, šokiais, tautos kultūros žiniomis – viskas vertybiniu pagrindu, – sako jis. – Kasmet į „Raitijos“ vasaros stovyklas susirenka netoli 100 vaikų. Į stovyklavietes žygiuojame, jojame, pagandydami arklius, kai kurie mina dviračius, kitus atveža tėvai automobiliais. Kartais iš vienos vietos į kitą tenka kraustyti net po dvi paras – keliaujame, pusiaukelėj pernakuojame gamtoje. Mūsų naktigonės labai gražios. Verdame arbatą, šokame, dainuojame. Mes griežtai nusistatę prieš alkoholio vartojimą, rūkymą. Buvo atvejis, kai trys paauglės savavališkai pasiėmė valtį ir išplaukė į

Liudo Augaičio šeima (iš dešinės): dukra Kotryna, žmona Bronelė ir Liudas.

ežerą. Joms teko atsisveikinti su stovykla tą patį vakarą – išlydėjome į namus. Po tokios pamokos tos pačios mergaitės kitose stovyklose buvo geriausios. Pas mus būna stovyklautojų ir iš vaikų namų. Liudo svajonė – pasiūti keliolika paradinių uniformų savo raiteliams su gražiai išsiuvinėtomis karališkosiomis lelijomis ant kepurų (jų brolijos ženklais), tik visuomet tam pritrūksta pinigų.

Iš kaimo – į sostinę

Liudas gimęs Tauragės rajone, Žygaičių kaime. – Augome 4 broliai ir 1 sesutė, – pasakoja jis. – Mūsų vaikystė buvo laiminga. Kai žaisdavome, kiekvienas turėdavome savo „namus, kiemą, pavardes“, su rogutėmis ar vežimėliu vykdavome vieni pas kitus į svečius. Buvau nenuorama, vis mėgdavau pasirodyti žmonėms, juos nustebinti – tai kulkščius demonstruodavau prieš jų akis, tai vikriai įsiropšdavau į medį. Nežinia, kaip tas mūsų gyvenimas būtų pasisukęs, jei nebūtume prisilietę prie aukštesnių vertybių. – Liudas neabejoja, kad tas potraukis dainoms, šokiams, jam persidavė iš tėvelio, mėgusio muziką. Jis nebuvo ypatingas dainininkas, bet labai gėrėdavosi muzika. Vaikams jis nupirko armoniką. Labai norėjo, kad jie grotų. Nesuprantu, kaip, būdamas kaimietis, tėvas sugebėjo tais deficitu laikais nupirkti naują čekišką pianiną, paskui – ir kornetą (varinę triūbą), – stebėjosi Liudas. – Po keturių klasių aš buvau išvežtas į Vilnių, Čiurlionio menų mokyklą. Staiga tokie kontrastai – iš kaimo – į didelį miestą. Turėjome rasti pusiausvyrą tarp laisvės ir pareigos, juk šalia tėvų nebuvo, o pagundų visokių. Gali sau ruošti pamokas, gali – ne. Gyvenau bendrabutyje. Ta laisvė buvo išbandyta. Turėjom galimybę nusipirkti likerio, „kovoti“ su kitataučiais internato vaikais – „ginti“ Lietuvos garbę ar nukakti į Valakampius ir Nerimi pasivyti plaukiantį garlaivį, bandyti įsikabinti į jį. Ir dabar praverčia tokia mūsų gyvenimo patirtis, kai gali kitiems paaiškinti – kas toji laisvė yra ir kaip reikia su ja susidoroti, kad jaunimas saugiai ir laimingai gyventų savo jaunystės metus. Čiurlionio mokykloje mes gavome visapusišką kultūrinį išsilavinimą. Susipažinome su klasikine muzika, pasaulio kultūrinėmis vertybėmis. Sovietiniais laikais čia dainuodavome savo tautos dainas, su ansambliu važinėdavome koncertuoti, net – į Maskvą. O Vilnius mūsų nesugadino. Toje menų kalvėje turėjome savo orumą, motyvaciją – dauguma ir toliau tęsėme ta linkme savo profesinę veiklą. Neatitrūkau nuo savo tėviškės, grįždavau, padėdavau tėvams šienauti. Gyvenom tada, kai tėvai vaikams, kaip dabar, nedalindavo pinigų, vos paprašius. – Jau nuo 6-7 klasių per vasaros atostogas, Liudas važiuoda-

Šioje Kalnaliai bažnyčioje (atstatyta po gaisro) buvo pakrikštytas vysk. Motiejus Valančius.

Margas Liudo pasaulis

Atkelta iš 5 psl.

vo į Latviją ravėti runkelių, pomidorų, kolūkio daržų. Parsiveždavo jis įsisiuęs į drabužius po pažastimi pluoštelį uždirbtų pinigų. Paskui su broliu jie išbandė kitokį versliuką. Priskandavo namuose bulvių ir po maišą tempdavo į keleivinį autobusą. Sunku būdavo nugabenti be jokio vežimėlio, bet vienas kitam padėdami, pailsėdami, šiaip taip... Išmoko „diplomatijos“ – susitarti su rusų vairuotojais ir nė vienas nebuvo jų išprašęs, o paskui – išsisukinėti su tais maišais, kad neužkliudytų keleivių. Veždavo vaikai savo bulves į tuometinį Sovetsko miestą (dabar – Tilžė), Kaliningrado srityje. O paskui iš autobuso – į prekyvietę, vėl abu pasikeisdami tapydavo maišus. – Įsigudrinom girti savo bulves, juokinti rusus šaukdami: „Kartoška, kartoška!“ – juokiasi Liudas. – Parsiveždavome maždaug po 70 rublių. Tada, prieš rugsėjo 1-ąją, pirkdavome drabužių, nors tėvai mus aprengdavo, bet norėdavome labiau pasipuošti. Anuomet būdavo madingos sintetinės kelnės, dar kojinių prisipirkdavome prieš vykdami į Vilnių. Tas mūsų savarankiškumas, daug ko išbandymas, užgrūdino ir iki šiol praverčia. Gal todėl šiandieną nekompleksuoju prieš kokį verslininką ar biurokratėlį, valdininkėlį. Svarbiausia – įsiklausyti savęs.

Namai su „artistų“ palyda

Augaičių namai yra Vilniuje, Aukštutiniame Pavilnyje, kur dažniausiai renkasi jaunieji skautai. Gal ir ne kas dieną tenka pajodinėti žirgais, bet išgirsti ką nors naudinga, pabendrauti, padainuoti – visada. Su Bronele Liudas jau pažįstamas 16 metų – vis per folkloro ansamblius, dainas, vakarėlius suvesdavo keliai. Jie bendraminčiai. Bronelė vadovauja mergaitėms skautėms – „Mergaičių seserijai“ ir padeda Liudui dirbti su – „Berniukų brolija“. Susituokė jie beveik prieš 8-erius metus Kalnaliai bažnyčioje, prie Bronelės gimtinės. Jų namai pilniausi įdomių istorijų. Nuolatos čia šilumos ieško atklydusios vargetos. Tie benamiiai vadinami „špitolninkais“. Jie padeda prižiūrėti arklius. Augaičiai juos maitina, suteikia patalą. Tą reikia įvertinti – nešiuokslinti, nesiautėti, o jau stikliuką pakilnojantiems – iš karto kraustyti. Yra tekę prasigėrėlius ir į mišką pavežėti: „Išsiblaivykit, susitvarkykit, tada galėsite grįžti“ (pasakoja Liudas). Iš tiesų, kai kurie supranta ir įvertina savo turėtą gerovę – grįžta ir daugiau blogų įpročių nekartoja. Čia yra gyvenę ir labai išmintingų, išdidžių, tačiau nesusitvarkiusių su savo silpna valia žmonių. Jie neranda čia prabangos, tačiau pajutę šeimininkų nuoširdumą, pradeda grįžti į doros kelią.

Augaičių tvarte saugu ir šilta keturkojams bei plunksnuotiems „įnamiams“. Dabar čia yra 11 arklių, keli jų – žemaitukų veislės. Seniausiam – septynioliktį metų. Gaila, kad jau nebėra gražuolio balto ožio, vardu – Bedronkis, iškeliavusio myriop. – Jis buvo didžiausias mūsų artistas, kultūrinis bendražygis, dalyvavęs daugybėje švenčių ir pramogų, – sako Liudas. – Gyvendavo jis tvarte su arkliais, mat ožio kvapas gelbsti šiuos gyvulius nuo įvairių ligų. Labiausiai visų dėmesį patraukdavo jo išpūdingi dideli ragai, išraiškingos akys. Gyvulys buvo labai supratingas, mokėdavo gražiai elgtis šventėse, klausytis muzikos, tvarkingai eiti vedamas. Dažniausiai jį veždavomės į miestą arklio tempiamame vežimaityje. Retkarčiais raguotasis užsiožiudavo. Kai įkyrėdavo žiūrovų nuolatinis graibstymas, jis protestuodamas iššokdavo iš vežimaitio. Ožys nemėgdavo būti niurkomas arba, apstotas įkyrių žmonių, norėjusių su juo nusifotografuoti ar apglėbti – nepasiduodavo, stukteldavo ragais. – Liudas jį veždavosi ir į vasaros stovyklas prie Riešės, Užutrakio, Skaisčio ežero. Ten pakanka erdvės arkliams pasiganyti. Kai vaikai ramiai stovėdavo rikiuotėje, Bedronkis jiems atiduodavo „pagarbą“, praeidavo lyg pro tvorą, jų neliesdamas, tik nuvilnydavo senovinis pelėsių kvapas. – Toji veislė gera. Turime dvi Zanavykų pieningųjų veislės ožkas, jos gal atsives ožiukų, paveldėjusių Bedronkio genus, – tikisi Liudas. – Įdomūs tai gyvuliai, o kiek apie juos dainų prikūrta... Ožys, kaip ir pranašas – kokie bus metai. Kai išleidi per Užgavėnes iš tvarto, šis nesitveria savam kailyje, straksi ant užpakalinių kojų, bando badytis – žinok, metai bus geri, daug judrumo, puikaus derliaus. O kai jis stovi barzdą nukabinęs – nieko gero nesitikėk. Ožiukams labai atsakingai renkame vardus, pasiūlius vaikams. Vienos vados buvo – Cunamis ir Ulonas, paskui – Duracelis ir Citadelis, Mekedonas, dar vėliau – Cicė ir Cicinas... Kumeliukus pavadiname augalų, gėlių vardais. Vienoje mūsų stovykloje ir vištos vasarojo. Ne bet kokios, o buvome išvedę Pavilnio auksakaklių veislę... Jos labai protingos, didelės, kilusios iš Bramų. Ir išpūdingą gaidį Žemaitį turėjome. Net vištininką paukščiams prižiūrėti paskyrėme. Vaikai labai noriai eina tokias pareigas. Turėjome Brisiaus išvaizdos vilkšunį Čiulį, didelį, draugišką. Aš jį išauklėjau ir išvežėme į kaimą. – Katinais ir šunys Augaičių ūkyje tai pamestinukai arba – ko nors atnešti „dovanų“. Vieni pažįstami neturėjo kur dėti didžiulio katino Morkaus, aišku – atgabeno pas Liudą. Murklys iš dėkingumo nežinojo, kaip bepataikauti, vis rankas jam laižydavo. Vaikams labai smagu draugauti su gyvuliukais, jie išmoksta švelnumo, jautrumo, juos noriai globoja. Kaip ir kasmet, Liudui didžiausias rūpestis – pasiruošti šieno žiemai.

Mano tautoje daug gerumo...

– Liaudies kultūrai potraukį pajutau nuo mažens, – pasakoja Liudas. – Apie gyvenimo gražumą, kaimo žmonių nuoširdumą, jų natūralumą, tradicijas, žmonių susibūrimus, saikingų vaišių prasmę, suvokiau seniai. Augau kaime, kur mano vaikystėje nebuvo elektros, patogumų, žmonės nebuvo išleptę, tačiau mokėdavo labai gražiai tarpusavyje bendrauti. Kaimynai eidavo vieni pas kitus į talkas, vis dainuodavo. Tokie pagalbininkai buvo ir mano močiutė su senoliu – mamos tėvai. Gaila, kad šiandieną jau daug kas nebemoka senųjų, pamatinių, dainų, nugludintų per šimtmečius. Populiarioji kultūra juk to neatstos. Kur benueisi – rasi tą patį. Mano tauta drąsi, linksma, turi daug gerumo, patriotiškumo. Prisimenu ir atsipalaidavusius vyrus, traukdavusius tokias sovietinės kūrybos dainas, kaip, pavyzdžiui – „Karvė dviračiu važiavo...“ Rėkia atsivertę, kad net skamba visa pamiškė. Dabar nusigyvenome iki to, kad per pobūvius ar šeimos šventes jau perkame savo tautiečius, kad šie užstalėje padainuotų. Ir viskas taip dirbtinai, nenuoširdžiai išeina. Mes turime siekti, kad neprarastume žaismingumo, juk gyvenimas nėra tik vien darbas ir valgymas.

Aš tuo didžiavausi...

Po Čiurlionio menų mokyklos Liudas baigė tuometinę Lietuvos valstybinę konservatoriją (dabar vadinamą – Lietuvos muzikos ir teatro akademija), trombono specialybę ir dirbo muzikos mokykloje Vilniuje. Bet nuo pat vidurinės mokyklos jo sielai buvo artimiausias folkloras, studijavo tą sritį laisvanoriškai, gilinosi į ją, buvo kelių folkloro ansamblių vadovas. Ir jo dabartinis ansamblis – „Raitija“. Gervėčių klubo ansamblyje – irgi Liudo pagalba reikalinga. Dainuoja ir šoka jis senovinius šokius bei moko kitus – jau seniai. Kaip pats įvardija – tai buvo pilietinio pasipriešinimo veikla. – Manęs niekada neagitavo bendradarbiauti KGB, aplenkė, nustatė, kad būsiu neperkalbamas, netinkamas. Aš tuo didžiavausi. Nustebau, kad kai kurie mano kurso draugai buvo „gundomi“. Bet liūdniausia, kad atsirado vienas kitas – „tinkantis“. Sovietiniais laikais anksti supratau, kad nėra skatinama tautinių dalykų. Būdavo bandoma nutolinti jų autentiškumą, pakirsti protėvių šaknis. Vietoj to, kad būtų šokami senoviniai šokiai, vis stengtasi įkišti papildomų judesių, žingsnelių, neretai ką nors prorusišką. Kai aš dainuoju gal jau 30 metų kokią seną lietuvišką dainą, galiu jau šiek tiek suprasti, išnarstyti ją po narelių ir perteikti kitam. Žinau, kurioje vietoje atsikvėpti, nors apie tai niekur neparašyta. – O kokiais tik muzikos instrumentais Liudas negrojo? Be savo armonikos, dažnai ir dabar jis pritaria kanklėmis, vamzdeliais, būgnu... Liudas turi ir savo įvaizdį – ilgus plaukus susiriša kasele, visuomet nešioja baltus marškinius be apykaklės – arčiau folkloro stiliaus. Jo ir Bronelės įtaka senąsias dainas dainuoja ir jo duktė Kotryna (iš pirmosios santuokos). Ji, beje, sau pritardama gitara, atlieka ir senovinius lietuviškus romansus. Sūnus Pranas kol kas į dainas nelinkęs. Kiekvieną vasarą Klausgalvių kaimo sodyboje Augaičiai surengia vis kitokią malonią staigmeną savo draugams ir kaimynams. Praeitą kartą visi sodybos medžiai buvo apkabinėti žaismingais savos kūrybos žibintais, o plačią eglučių alėją į namus apšvietė žvakių liepsnelės. Tą ramų, žvaigždėtą rugpjūčio vakarą ilgai sklido susirinkusių kaimo žmonių dainos prie laužo, aidėjo juokas. Kas šiemet čia bus sumanyta – dar paslaptis.

Kaimas – ateities vizija

Gražus etnografinis vienkiemis Klausgalvių kaime (Kretingos rajone) netoli Salantų – Liudui kaip oazė savo išradimui, liaudies kultūros sumanymams įgyvendinti. Čia supa ypatinga aura – vešlūs rūtų darželiai, aukštos piliarožės, vytelių tvorelės, žaliomis samanomis apžėlę akmenys, senos obelys. Prie verandos, vadinamos „gonkomis“, stovi didžiulis papilkėjęs kryžius. Kai ji

Nukelta į 8 psl.

Laisvės byla (2)

Prez. F. D. Roosevelt: „Lietuvos nepriklausomybė neprarasta, bet tik laikinai atidėta į šalį“

1941 m. gegužės 15 d.

Valdybos susirinkime

Čikagoje vienbalsiai

nutarta Lietuvai

Gelbėti Tarybą pavadinti

Amerikos Lietuvių Taryba.

Priimti kai kurie statuto pataisymai, papildymai. Birželio 17 d. Vykdomojo komiteto nariai susirinko į „Draugo“ redakciją pasiskirstyti pareigomis. Pirmininku išrinktas L. Šimutis, kurio kandidatūrą nulėmė tai, kad „Amerikos lietuvių katalikų visuomenė yra gausesnė ir organizuotesnė už visas kitas Tarybon įeinančias grupes ir kad katalikai yra Tarybos organizavimo iniciatoriai, todėl ir pirmininko postą turi gauti bei jiems atstovauti L. Šimutis.“ (p. 32)

„Birželio 2 d. Vykdomasis komitetas specialiu raštu kreipėsi į Amerikos lietuvių visuomenę minėti Lietuvos užgrobito dieną, birželio 15-ąją. Birželio 10 d. komitetas, dalyvaujant ir Petrui Pivaronui, nutarė siųsti protesto telegramą JAV Valstybės sekretoriui ryšium su Lietuvos okupacijos vienerių metų sukaktimi.“ (p. 33)

Tuo metu tikėta, kad JAV vadovaudamos pasaulio demokratinės jėgos padarys viską, kad Europoje siautėjančiam nacizmui ir komunizmui bus padarytas galas, kai Vokietija susigrąžins su Rusija ir pastaroji nepajėgs išlaikyti pasigrobtųjų Pabaltijo kraštų ir neilgai trukus pavergtieji galės sugrįžti į normalų laisvą ir nepriklausomą gyvenimą.

Politikai nesuklydo – 1941 m. birželio 22 d., naciai, sulaužę sudarytas su Maskva nepuolimo, draugiškumo sutartis, žygiavo per Lietuvą Rusijos link.

„Birželio 26 d. Vykdomojo komiteto posėdžio metu gauta iš Vakarų Europos kablegrama, kad bėgamos iš Lietuvos Sovietų Rusijos karo jėgos, masiškai suiminėjo Lietuvos žmones ir jų bent 40,000 išvežė Rusijos gilumon, daug uždarė į kalėjimus, kitus nužudė. Tokios šurprios žinios iš Lietuvos skatino dirbti dar su didesniu pasiryžimu, organizuojant visas galimas jėgas Lietuvos pagalbai.“ (p. 33)

Niekas negalėjo numatyti, kad „Jungtinės Valstybės, pradėjusios karą su Japonija ir Vokietija, taps Sovietų Rusijos talkininke ir teiks jai visokeriopą pagalbą“ (p. 28). Amerikos vyriausybės ir visuomenės simpatijos Maskvai stiprėjo. Tai sunkino Lietuvos išlaisvinimo lūkesčius, pastangas. ALT'ui reikėjo gerokai laviruoti, nes „pradėjo aiškėti, kad Lietuvos išlaisvinimo reikalas atidedamas ilgokam laikui“ (p. 28)

Laisvės viltis – vokiečiai

Karui prasidėjus dalis lietuvių manė, kad, vokiečiai, užėmę Lietuvą ir išviję komunistus, atstatys Lietuvos nepriklausomybę. Šias viltis sustiprino ginčiotas sukilimas prieš komunistus, kuriame žuvo nemažai sukilėlių. (...) Sukilėliai, be abejo, tikėjosi, kad vokiečiai atsižvelgs į jų pastangas ir leis lietuviams patiems rūpintis savo krašto likimu. Lietuvoje susidarė laikinoji vyriausybė, kurios priešakyje atsistojo Lietuvos Aktyvistų fronto vadas pulk. Kazys Škirpa. Vokiečiams neišleidus jo iš Berlyno, jį, kaip laikinosios vyriausybės ministrą pirmininką, pavadavo Juozas Ambrazevičius, švietimo ministras. Apie laikinąją vyriausybę iš Kauno radijofonu birželio 23 d. paskelbė Lietuvos Aktyvistų fronto įgaliotinis Leonas Prapuolenis. Skubiai organizuojamas valstybės administracijos aparatas.“ (p. 30)

Šią akciją Hitleris ignoravo ir į prašymą pripažinti Lietuvos laikinąją vyriausybę, buvo atsakyta trumpai – nėra laiko, dabar svarbiausias reikalas – karas. Vokiečiams Lietuvos laisvės nereikėjo – tai buvo nauji okupantai, netrukus likdavę Ambrazevičiaus-Škirpos vyriausybę. „ALT vadovybei iš karto buvo aišku, kad su nacių okupacija reikia lygiai taip kovoti, kaip buvo kovojama su komunistiškąja.“ (p.31)

Antroji Lietuvai Gelbėti Tarybos vadovybė, sudaryta po įsijungimo į ją Amerikos Lietuvių Socialdemokratų sąjungos 1940 m. spalio 15 d. Iš kairės (sėdi): dr. Pijus Grigaitis, Kazys Karpius, sekretorius, L. Šimutis, pirmininkas, Petras Pivaronas, vicepirmininkas, kun. Jonas Švagždys, išdininkas. Stovi: adv. Fortunatas Bagočius, Povilas Milleris, Juozas B. Laučka, Mikas Valdyla, teisėjas, Jonas Ziuris – nariai.

Bandymai suformuoti egzilinę vyriausybę

Tuo metu daug reikėsi lietuvių katalikų šalpos fondas – Lietuvai Gelbėti Fondas (LGF) – ir tautininkų įsteigtas Lithuanian National Relief Fund. Šie fondai rinko aukas į Sibirą ištremtiesiems lietuviams remti. Per American Express buvo siunčiamos pašalpos. LGF parėmė ir Lietuvos pasiuntinybę prie Vatikano, nes po Lietuvos okupacijos ji neturėjo iš ko išsilaikyti. „Vatikanas, nepaisydamas okupantų spaudimo, ir toliau pripažino teisėtai veikiančią Lietuvos pasiuntinybę. Tautininkų ir lietuvių katalikų šalpos fondas susitarė lapkričio 1 d. surengti šalpai rinkliavą Chicago miesto gatvėse (Tag Day).“ (p. 34)

Spalio 27 d., lapkričio 1 d. ALT Vykdomojo komiteto susirinkimuose, pasitarimuose, susitikimuose buvo pasitarta Vyriausiojo Lietuvos išlaisvinimo komiteto sudarymo klausimu.

Lapkričio 3 d. L. Šimutis Lietuvos atstovo ministro P. Žadeikio kvietimu dalyvavo pasitarime (Chicago viešbutyje Stevens). Buvo svarstomos įvairios Lietuvos išlaisvinimo problemos. „Ilgiausiai sustota ties reikalu sudaryti Vyriausią komitetą, kuris vadovautų tautos laisvės kovai. Prieš tokio komiteto sudarymą griežtai pasisakė min. P. Žadeikis ir prez. A. Smetona.“ (p. 34) Svarstoma galimybė apie egzilinę vyriausybės sudarymą užsienyje. L. Šimutis siūlymu tokia vyriausybei turėtų vadovauti prez. A. Smetona. Be abejo, į vyriausybės sudėtį įeinantys nariai turėtų išsikelti gyventi kitur, nes JAV tokioms vyriausybėms čia veikti neleidžia. A. Smetona tokiai minčiai pritarė, tačiau, kaip bebūtų keista, ministras P. Žadeikis „aiškiai ir griežtai pasisakė prieš.“ (p.35)

Jau po pasitarimo A. Smetona pasiskundė, kad „jam nesuprantama, kodėl p. ministeris nepritaria tokios vyriausybės sudarymui, kaip lygiai nepritaria ir kitiems jo planams. O be jo pritarimo neįmanoma tokį žingsnį daryti, nes jis užima Lietuvos diplomati-joje pačią stipriausią poziciją.“ (p. 35)

Didelis lietuvių bičiulis, Lietuvos generalinis Garbės konsulas Kanadoje G. Grant-Suttie labai įtikinamai ir energingai ragino nedelsiant pradėti organizuoti Lietuvos vyriausybę tremtyje, kuri vadovautų tautos siekiams atgauti teises į laisvę. Dr. Petras Vileišis suredagavo A. Smetonos vardu laiško projektą. Jis prašė G. G. Suttie, kad padėtų išrūpinti A. Smetonai priėmimą pas Kanadoje besilankančią Britanijos premjerą Winston Churchill'į. Bet A. Smetona po tuo laišku nepasirašė. Gal turėjo rimtą pagrindą tuo metu priėmimo (audiencijos) neprašyti.

„Paskutinę 1941 m. dieną dr. Vileišis gavo iš min. Žadeikio laišką, kuriame kategoriškai pasisakė

nepritaria organizuoti Vyriausią lietuvių komitetą ir nematęs jokio reikalo Lietuvos piliečiams atskirai organizotis ir šaukti jų suvažiavimus. ALT Vykdomasis komitetas telegrama pakvietė min. Žadeikį dalyvauti L. Piliečių suvažiavime, bet ir į ALT telegramą taip pat griežtai atsakė – „nepritariu, nedalyvausiu““. (p. 36)

1941 m. gruodžio 7 d. Japonija užpuolė Pearl Harbor uostą, įsikūrusį Havajų saloje. Buvo sunaikinti JAV karo laivai, lėktuvai, žuvo daug jūrininkų. Tai išprovokavo JAV įstoti į karą ne tik su Japonija, bet ir su Vokietija ir jos sąjungininkais. ALT'ui darbas pasunkėjo, bet viltis iškovoti Lietuvai laisvę nesumažėjo. Tuo tikslu ALT'as papildė savo statuto tikslus, kad visais galimais būdais remia JAV pastangas sutriuškinti nacių, japonų ir jų talkininkų karišką galybę ir atkurti pasaulį demokratiniiais pagrindais.

Amerikos lietuviai gyveno karo nuotaikomis. Tūkstančiai lietuvių buvo pašaukti ar savanoriais stojo į JAV karinę tarnybą.

Lietuvos piliečiai organizavosi kovai dėl Lietuvos nepriklausomybės. Sausio 4 d. įvyko jų konferencija Čikagoje, sudarytas Lietuvos Laisvės komitetas (Free Lithuania Committee), kurio pirmininku išrinktas dr. Petras Vileišis, vicepirmininku dr. prof. K. Pakštas ir Jokūbas Robinzonas. Sausio 20 d. padaryti kai kurie sausio 4 d. susirinkimo pakeitimai. Sąjūdį nutarta pavadinti Lietuvos Piliečių sąjunga (LPS). Balandžio 22 d. ALT'as nusiuntė pasveikinimą ir tai reiškė LPS pripažinimą. LPS vėliau pasivadino Lietuvių Tautine Taryba.

1942 m. kovo 6 d. sužinota, kad Sovietų Rusija spaudžia Londoną ir Washington'ą pripažinti jai Pabaltijo valstybes. ALT'as sukvietė komitetą, kuriame dalyvavo dr. Daužvardis, prof. Pakštas. Sutarta daryti žygius sulaukyti Londoną ir Washington'ą nuo Maskvos užgaidų patenkinimo. Kovo 12 d. nusiųstas memorandumas griežtai protestuojant „prieš Sovietų Rusijos pretenzijas į Pabaltijo valstybes. Kovo 25 d. gautas atsakymas iš Valstybės departamento, pastebint, kad Jungtinių Valstybių vyriausybė nėra pakeitusi ir nekeis savo nusistatymo Pabaltijo valstybių atžvilgiu“. (p. 39).

Parengė
Ligija Tautkuvienė

Ištraukos iš Leonardo Šimučio
„Amerikos Lietuvių Taryba“.
Chicago, 1971.

MEILĖ

Atkelta iš 2 psl.

polinkio veiklumą, o meile, kurią sudaro ir mylimo asmens vertinimas, ir jam laimingumo geidimas, ir geidimas jį laimėti visakeriopą, taigi ir seksualine prasme. Į šios meilės kategoriją įeina visos su to polinkio veikimu susijusios meilės, pradedant atvejais, kur greta polinkio veiklumo yra bent kiek meilės ir baigiant kilnia vedybine meile.

Seksualine meile laikome visapusišką vyro ir žmonos meilę, kurios vieną atžvilgį užpildo jų seksualinis bendravimas, išreiškias jų, kaip gyvenimo vienybę, sudarančių asmenų, tarpusavio džiaugsmą vieno kitu ir tarpusavio norą giliau ir intymiau pažinti kitą. Ji yra meilė, kurioje du gyvenimo vienybę sudarą asmens savo artimumą vienas kitam išreiškia kūnų bendravimu. Taigi seksualinė meilė yra tikra meilė, kurioje tam tikrą vaidmenį vaidina ir seksualumas. Bet čia jis yra palenktas asmenybei, nes meilėje bendrauja du skirtingų lyčių žmonės kaip asmuo su asmeniu, giliausiai kits kitą vertindami bei gerbdami, kits kitam gero siekdami, kits kitam save dovanodami ir džiaugsmingai kito dovaną priimdami. Kai seksualiniame bendravime nėra to giliausio kito asmens vertinimo ir siekimo kitam gero, tuo atveju nėra nė meilės, o tik kitu arba abipusis vieno kitu pasinaudojimas, paleidžias jų žmogiškąjį kilnumą.

Pagrindiniu dvasinės ir seksualinės meilės skirtumu reikia laikyti tai, kad dvasine meile laikome tokią meilę, kuri yra inspiruojama tik dvasinio pobūdžio principu, o seksualinėje meilėje svarbiausią vaidmenį vaidina erotinio pobūdžio patrauklumas, savo esme palenktas skirtingų lyčių asmenų poros meilę biologiniams žmonių dauginimosi uždaviniais. (...) Tikra seksualinė meilė yra kartu ir dvasinė meilė, nes seksualinis bendravimas yra viršinė bendrosios, kartu ir dvasinės meilės išraiška.

Meilės tobulėjimo tendencija

Meilė ir religija yra du pagrindiniai keliai žmogui tobulėti. Tobulėti žmogų skatina visos religijos, bet krikščionybė ypatingai pabrėžia tobulumo idealą, jo pavyzdžiu nurodydama paties Dievo tobulumą. Bet jei, Apreiškimo žodžiais, Dievas

yra meilė, tai dieviškasis tobulumas prileidžia ir meilės tobulumą. (...)

Praktiniame gyvenime susiduriame su meilėmis, kurių ne kiekviena yra tiesus kelias į tobulumą. Įvairūs žmonių linkimai ar sunkiai susidėję žmonių santykiai neretai iškraipo jos teigiamai besireiškiančias tendencijas, ir ji gali netekti viso to, kuo ji žmogų tobulina, ir kuo ji yra pozityvusis pradas žmoguje. Pripažįstama, kad meilė, kuri yra laisva nuo egoizmo, nuo per didelio moralizavimo, ir nuo kitų žmogiškosios silpnybės priemonių, vienu ar kitu atveju artėja į tobulumą ir kilnina mylintį žmogų. (...) Meilė yra kelias į dvasines vertybes, kurių pagalba žmogus yra dvasiškai formuojamas bei tobulinamas. Kai žmogus myli ką nors jis ir pasidaro kuo nors. Mylėdamas mokslą, meną ar žmones, jis tampa mokslininku, menininku ar veikėju. Meilė išjudina mūsų nesąmoningas pastangas tobulėti. Mylėdamas žmogus atlieka tai, ko

nemylėdamas jis niekada nesiryžtų daryti. (...)

Meilė veikia žmogų teigiamai, leisdama jam pažinti kito asmens dvasinį turtingumą ir kartu džiaugtis jo atstovaujamu vertingumu. (...) Visų mylinčių slaptas noras yra tai, kad jų meilė nesibaigtų. Meilės ilgesys išsivysto į amžinybės ilgesį, perkelia mus į kosminę plotmę. Meilės amžinybės ilgesys veda į dieviškosios meilės supratimą ir sudaro ryšį tarp laikinosios žmonių meilės ir atgamtinės meilės. Aukščiausią savo tobulumą žmogiškoji meilė pasiekia, kai atpažįstama, kad ji yra dieviškosios meilės atspindys.

Ištraukos iš knygos: Petras Maldeikis.

„Meilė dvidešimtajame amžiuje“

(Lietuviškos knygos klubas.

Chicago, 1970. „Draugo“ spaustuvė)

Parinko L.T.

Liudo pasaulis

Atkelta iš 6 psl.

šventino – susirinko gausiai kaimynų. Bronele praėjusią vasarą baltai nudažė senas trobos langines, atšviežino jų buvusius ornamentus. Tiek daug prie šių namų yra erdvės akims ir sielai paganyti. Kas rytą ir vakarą į šią sodybą ataidi gražios medinės bažnyčios, stūksančios ant kalniuko, varpų skambesys. O ji – nepaprasta. Šioje vietoje, tik senojoje šventovėje, buvo pakrikštytas tautos šviesuolis, vyskupas Motiejus Valančius. Deja, per gaisrą toji bažnyčia sudegė. O dabartinė – Kalnalio gyvenvietėje, pastatyta ant tų pačių pamatų. Į ją, atvykęs paviešėti uošvį, pasiklausyti Šv. Mišių ateina ir Liudas su Bronele bei jos mama. Nė viena iš artimiausių Bronės Vyšniauskienės – Liudo uošvės, sodyba negalėtų lygintis tokiu svečių gausumu, kiek čia jų apsilanko – takeliai nespėja užželti. Dukros ir žento draugai tampa ir namų šeimininkės bičiuliais. Kur tik neturi Augaičiai tų draugų – visuose Lietuvos kampeliuose! Bronele mama – linksma geraširdė žemaitė, visuomet pavaišins, paklos patalą. Ją ir kaimynai gerbia, ateina su lauktuvėmis – viena vis prigrįbąja, kitų kaimynų berniukas su pieno stiklainėliu per rugienojus atlinguoja... Tik šiemet Vyšniauskienei metai nelengvi – sušlubavo sveikata. Vis dažniau čia dukra

Bronele ir žentas Liudas atvyksta, darbuojasi po ūkį, kiek begali, padeda senolei. Bronele Augaitienė liko viena iš dviejų jos dukterų. Jaunesnioji – jau keleri metai ilsisi netolimose kapinaitėse. Iš Vilniaus Augaičiams čia geras galas važinėti. Jie ne tik aplanko mamą, bet pabėga nuo miesto grindinio bei erzelynės – prie pavasario žiedais apsipliusių senųjų kaimo obelų. Liudo svajonė – savo ateitį kurti šioje gražioje sodyboje, kur galėtų tęsti savo pamėgtą veiklą. Jie su Bronele čia kasmet daug nudirba. Prieš penketą metų abu iš laukų pritempė gausybę akmenų. Iš jų surentė aukurą, apjuosė lauzavietę. Praeitą vasarą sodybos gale, tarp pusračių suaugusių medžių, jie surentė savotišką sostą. Pavadino jį – regykla. Čia visuomet, palipę aukščiau, mėgsta pasėdėti atvykę svečiai, regėti gražų gamtovaizdį. Bronele džiaugiasi, kad čia labai jauki vieta pabūti pačiam su savimi, pasvajoti, susimąstyti. Iš regyklos rudenio matosi gražiai susisluoksniavę rūkai, gulantys ant pievų ir pamiškės, fantastiškas dangus. Tose apylinkėse daugybė akmenų, juk čia pat ir Orvydų sodyba, ir Mosėdžio akmenų muziejus... Netoli nuo Vyšniauskienės namų kiekvieną pavasarį po žiemos gruodo išlenda gausybė akmenų. Senais laikais čia daug sodybų būdavo tveriami akmeninėmis tvoromis, vėliau jas naujai atsikraustę žmonės ardydavo ir kraudavo į krūvas. Taip pamažu nyko autentiškų kaimų grožis ir savitumas. □

Rytoj – birželio 1-oji: Pirmoji vasaros diena, Tarptautinė vaikų gynimo

VAIKŲ PASAULIS

Išdykauja, žaidžia, liūdi, siaučia,
Nežinodami kodėl ir kam,
Jeigu šita žemė kam priklauso,
Tai pirmiausia, žinoma, vaikams.

Mes gi esam tie, kurie jų laukia
Laukdavo ir lauks visais laikais.
Tik tarp jų mes jaučiamės suaugę,
O be jų mes irgi kaip vaikai.

Justinas Marcinkevičius

Saulelė rieda,
Takelis žvilga,
Namai namučiai
Nors ir po smilga.

Kas ten už durų
Tyliai krizena?
Pasakų senis
Krosnį kūrena.

Stovi namelis
Ant vištos kojų –
Kaip tiktai noriu
Taip sugalvoju.

Aukštas kaip šaukštas
Kaminas rūkstantis,
Mėlynas mūras,
Žmogiukų tūkstantis.

Mažą mažą mažučiuką
Mane rado po lapu.
Mano draugą Mykoliuką
Gandras atnešė snapu.
Ir aš tuo tvirtai tikiu,
Tu, jei nori, netikėk

